

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Neuwirthové a soudců JUDr. Mgr. Marka Del Favero, Ph.D., a JUDr. Daniely Kabátové ve věci

žalobkyně: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, Nové Město, 110 00 Praha 1
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
žalovanému: **Ivan B.**, narozený dne xxx
bytem xxx

o zaplacení částky 58.043,45 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě z 15. 11. 2017, č. j. 127 C 36/2017 - 23,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu **se** v napadeném rozsahu, tj. v odstavci II. výroku, co do částky 11.447 Kč s 8,05% úrokem z prodlení ročně od 28. 6. 2017 do zaplacení, částky 1.596,45 Kč a úroku ve výši 40 % z částky 45.000 Kč od 31. 5. 2017 do zaplacení, a v odstavci III. výroku, **potvrzuje.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem v záhlaví označeným okresní soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 45.000 Kč se zákonným úrokem z prodlení za dobu od 28. 6. 2017 do zaplacení (odstavec I. výroku), jinak žalobu co do částky 11.447 Kč se zákonným úrokem z prodlení, částky 1.596,45 Kč a úroku ve výši 139,98 % ročně z částky 45.000 Kč za dobu od 31. 5. 2017, zamítl (odstavec II. výroku). O náhradě nákladů řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků na ni nemá právo (odstavec III. výroku). Smlouvu o úvěru z 1. 2. 2017 považoval za neplatnou, neboť v řízení nebylo prokázáno, že by žalobkyně splnila své povinnosti vyplývající z § 86 odst. 1 a § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, tedy řádně, objektivně a důsledně zkoumala úvěruschopnost žalovaného v době uzavření smlouvy o úvěru. Žalobkyně se spokojila toliko s prohlášením žalovaného, který v době uzavření smlouvy měl 20 let a adresu trvalého pobytu evidovanou na obecním úřadě. Žalobkyně má nárok pouze na vydání bezdůvodného obohacení, a to ve výši 45.000 Kč spolu s úrokovým příslušenstvím spočítaným v zákonném úroku z prodlení.
2. Včasným odvoláním žalobkyně napadla rozsudek v odstavci II. výroku co do částky 11.447 Kč s úrokovým příslušenstvím, částky 1.596,45 Kč a úroku ve výši 40 % z částky 45.000 Kč za dobu od 31. 5. 2017 do zaplacení. Domáhala se jeho změny tak, aby žalobě bylo i v tomto rozsahu vyhověno a žalobkyni přiznán přísudek. Obsáhle argumentovala ve prospěch závěru, že sjednaný úrok není v rozporu s dobrými mravy opírajíc se o autonomii vůle a zásadu, že smlouvy se mají plnit a ke zkoumání úvěruschopnosti žalovaného uvedla, že vycházela z dokladů o jeho příjmech, výpisu z bankovního účtu, dokladů od zaměstnavatele a lustrací v databázích SOLUS, NRKI a insolvenčním rejstříku, na základě čehož byl proveden scoring žalovaného. Na jeho základě bylo rozhodnuto o možnosti poskytnutí požadovaného úvěru. Volné prostředky byly zjištěny ve výši 19.091 Kč.
3. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení mu předcházející [§ 212 věta první, § 212a odst. 1, 3 a 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen o. s. ř.)] v napadeném rozsahu a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
4. Žalobkyně se domáhala, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit jí částku 58.043,45 Kč s úrokovým příslušenstvím, jak úrokem z prodlení ve výši zákonné sazby, tak úrokem z úvěru ve výši 139,98%, sestávající se z původní jistiny ve výši 45.000 Kč, přirostlého úroku z úvěru k zesplatnění ve výši 10.049 Kč, smluvních pokut 998 Kč (čl. 6.1 smlouvy) a 1.596,45 Kč (0,1 % denně za dobu od 31. 5. 2017 do 28. 6. 2017 – čl. 6.5 smlouvy) a náhrady nákladů ve výši 400 Kč (čl. 6.2 smlouvy). Účastníci dne 1. 2. 2017 uzavřeli smlouvu o úvěru č. 9102015785, na základě které byla žalovanému poskytnuta částka 45.000 Kč. Pro prodlení žalovaného s plněním splátek se na základě ujednání čl. 6.3 smlouvy stal celý dluh splatným 29. 5. 2017.
5. Žalovaný soudu svou procesní obranu nepředestřel.
6. Skutková zjištění soudu prvního stupně jsou správná, vyplývají z provedených důkazních prostředků a v podrobnostech lze na ně odkázat.
7. Vzhledem k době uzavření smlouvy (1. 2. 2017) bylo namístě poměřovat společenský vztah účastníků ustanovením § 2395 o. z. (podle přechodného ustanovení zakotveného v § 3028 odst. 1 o. z.), avšak k závěru o platně uzavřené smlouvě o úvěru dojít vskutku nelze. Žalovanému jako spotřebiteli (§ 419 o. z.) byla žalujícím poskytovatelem poskytnuta peněžní částka 45.000 Kč ve formě úvěru, což znamená, že se jedná o spotřebitelský úvěr podle § 2 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (také jen ZosÚ). Uplatní se právní úprava zakotvená v § 9 odst. 1 ZosÚ.

8. Podle § 86 odst. 1 a 2 věta první ZosÚ poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet (odstavec 1). Poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů (odstavec 2).
9. Podle § 87 odst. 1 věta první ZosÚ poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná.
10. V principu odpovědného úvěrování, potažmo ochrany spotřebitele před neúměrným zadlužováním a zároveň ochrany věřitele před nedobytností pohledávky navazuje zákon o spotřebitelském úvěru na právní úpravu účinnou do 30. 11. 2016, zejména novelu zákona č. 145/2010 Sb. provedenou zákonem č. 43/2013 Sb. Také při výkladu ustanovení § 86 ZosÚ se prosadí závěry zformulované v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015 (k tomu srovnej zejména bod 26), že pouhé předložení ničím nedoložených prohlášení spotřebitele není dostatečné k řádnému posouzení úvěruschopnosti dlužníka. Poskytovatel je povinen aktivně úvěruschopnost dlužníka zjišťovat a prověřovat, a proto za součást odborné péče poskytovatele úvěru se považuje taková obezřetnost, která nespočívá jen na údajích tvrzených žadatelem o úvěr, nýbrž tyto také prověřuje. Jedině takovýto skutkový podklad, který podmiňuje analýzu pasivní a aktivní stránky majetkových poměrů dlužníka, vede k odpovídajícímu zjištění, zda spotřebitel bude schopen splatit poskytnutý úvěr dohodnutým způsobem.
11. Žalobkyně se k splnění své subjektivní povinnosti zkoumat úvěruschopnost žalovaného poprvé vyjádřila u jednání 15. 11. 2017, kdy tvrdila, že úvěruschopnost žalovaného splácet poskytnutý úvěr byla zkoumána na základě listiny vyhotovené žalovaným, kterou zároveň učinila součástí spisového materiálu, obsahující příjem žalovaného a jeho závazky. Dále vyšla z negativních záznamů z rejstříků (zřejmě SOLUS, NRKI) a insolvenčního rejstříku. Na takto vymezená skutková tvrzení soud prvního stupně zcela správně aplikoval závěry zformulované Nejvyšším správním soudem v citovaném rozsudku. Pro poučení ve smyslu ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. žalobní narace neposkytovala prostor. Žalobkyně nedostala své povinnosti posoudit schopnost žalovaného splácet spotřebitelský úvěr s odbornou péčí, která přes změnu textace ustanovení § 86 ZosÚ oproti ustanovení § 9 zákona č. 145/2010 Sb., žalující poskytovatelku spotřebitelského úvěru stále tíží, jak vyplývá z účeloslovného výkladu § 86 ZosÚ (viz důvodovou zprávu k tomuto ustanovení). Odborná péče, tak jak byla žalobkyní tvrzena a prokázána, tj. v listině nadepsané Hodnocení klienta žalovaným uvedené příjmy a výdaje, byla soudní praxí (viz rozsudek Nejvyššího soudu z 24. 3. 2010, sp. zn. 21 Cdo 4314/2008) odmítnuta. Závěr soudu prvního stupně o neplatnosti smlouvy o úvěru č. 9102015785 je správný.
12. Podle § 588 o. z. soud k neplatnosti tohoto právního jednání přihlíží i bez návrhu, neboť je v rozporu se zákonem, jehož smyslu a účelu nelze dosáhnout jinak, než stanovením absolutní neplatnosti právního jednání [v tomto je možno se opřít i o závěry občanskoprávní teorie – Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 2084]. Jinak by totiž byl popřen samotný smysl právní úpravy ochrany spotřebitele vybudovaný na narovnání nerovného postavení spotřebitele vůči poskytovateli, jak z hlediska vyjednávací a ekonomické síly, tak úrovně informovanosti, pozitivním zásahem ze strany soudu, čemuž zcela konvenuje ustálená judikatura Soudního dvora Evropské unie, kterou je nezbytné zohlednit také v rámci konformního výkladu § 87 odst. 1 ZosÚ, potažmo druhu jeho neplatnosti

[Soudní dvůr ve své judikatuře opakovaně zdůraznil povinnost tzv. konformního výkladu. Vnitrostátní soud členského státu je povinen při výkladu vnitrostátního práva, v poměrech souzené věci § 87 odst. 1 ZsoÚ ve spojení s § 588 o. z., je vykládat v co největším rozsahu ve světle znění a účelu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 tak, aby dosáhl jí zamýšleného výsledku, a to i v horizontálních sporech (viz rozsudky Marleasing SA C-106/89, EU:C:1990:395, Océano Grupo SA C-240–244/98, EU:C:2000:346, Konstantinos Adeneler C-212/04, EU:C:2006:443); což zcela akceptoval také Nejvyšší soud např. v rozsudku z 20. 6. 2013, sp. zn. 33 Cdo 1201/2012.]. Soudní dvůr mnohokrát průřezově unijním spotřebitelským právem potvrdil povinnost vnitrostátního soudu zkoumat z moci úřední porušení některých jeho ustanovení: ve vztahu k směrnici 93/13, rozsudek ze dne 4. 6. 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 32; k směrnici Rady 85/577/EHS, rozsudek ze dne 17. 12. 2009, Martín Martín, C-227/08, EU:C:2009:792, bod 29; k směrnici Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES, rozsudek ze dne 3. 10. 2013, Duarte Hueros, C-32/12, EU:C:2013:637, bod 39. Odvolací soud nemá pochybnosti o tom, že tento závěr je nezbytné vztáhnout i na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES. Existuje totiž nezanedbatelné nebezpečí, že se spotřebitel, zejména z důvodu nevědomosti, nebude dovolávat právní normy určené k jeho ochraně (srov. rozsudek ze dne 4. června 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, bod 42 a citovaná judikatura), z čehož vyplývá, že spotřebitele by nebylo možné efektivně chránit, pokud by vnitrostátní soud neměl povinnost posoudit z moci úřední, zda byly splněny povinnosti vyplývající z norem unijního spotřebitelského práva (obdobně viz rozsudek ze dne 4. října 2007, Rampion a Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, body 61 a 65). Tato koncepce byla obecně akceptována i v ústavněprávní rovině (usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10, bod 41).

13. Neposoudí-li poskytovatel úvěruschopnost spotřebitele s odbornou péčí podle ustanovení § 86 ZsoÚ, soud k neplatnosti tohoto právního jednání přihlíží, aniž by se jí spotřebitel dovolal. Jedná se o neplatnost absolutní, je v rozporu se zákonem, jehož smyslu a účelu nelze dosáhnout jinak, aniž by byl popřen smysl právní úpravy ochrany spotřebitele vybudovaný na narovnání nerovného postavení spotřebitele vůči poskytovateli, jak z hlediska vyjednávací a ekonomické síly, tak úrovně informovanosti, pozitivním zásahem ze strany soudu.
14. Nárokem na vydání bezdůvodného obohacení (§ 2991 odst. 1 o. z.) a prodlením žalovaného v tomto směru se odvolací soud zabývat nemůže (§ 206 odst. 2 o. s. ř.). Zároveň se pro nadbytečnost nezabývá ani nepřiměřeností sjednaného úroku, potažmo zdánlivostí tohoto ujednání, neboť z věcného (nikoliv argumentačního) hlediska nemůže přivodit jiný výsledek v rozhodnutí odvolacího soudu. K námitce žalobkyně poukazující na absenci zdůvodnění zamítnutí smluvní pokuty stručně odvolací soud doplňuje, že je-li hlavní závazek neplatný, je neplatným také ujednání o smluvní pokutě za porušení povinnosti řádně a včas plnit splátky jako závazek jeho plnění zajišťující (závazek akcesorický). Závazek k zaplacení smluvní pokuty nemůže vzniknout, aniž by platně vznikl a v rozhodné době existoval (potažmo byl porušen) závazek hlavní, smluvní pokutou zajištěný. Nevznikl-li totiž hlavní závazek platně, nemůže dojít k porušení subjektivní povinnosti z jeho obsahu vyplývající. Taktéž úrok byl sjednán neplatně a žalobkyně na něj nárok nemá, a to ani jako „přiměřené odměny“, což konečně vyplývá již ze zákonného znění ustanovení § 87 odst. 1 ZsoÚ.
15. Přijmout lze také výrok o náhradě nákladů řízení, neboť při vyčíslení požadovaného příslušenství (k tomu srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. I. ÚS 2717/08, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2015 sp. zn. 23 Cdo 2585/2015) činí procesní úspěch žalobkyně 46.399 Kč, tj. 52 %, a neúspěch 42.564 Kč, tj. 48 %. Tedy úspěch a neúspěch účastníků je ve smyslu § 142 odst. 2 o. s. ř. obdobný.
16. Z těchto důvodů byl rozsudek soudu prvního stupně v napadené části, tj. v odstavcích II. a III. výroku, jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrzen.

17. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení je opřen o § 224 odst. 1 ve spojení s § 142 odst. 1 a § 151 odst. 2 in fine o. s. ř., protože úspěšnému žalovanému prokazatelně nevznikly náklady účelně vynaložené.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je přípustné dovolání**, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě.

Ostrava 14. března 2018

JUDr. Šárka Neuwirthová v. r.
předsedkyně senátu